

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
t.a.v. de **Persoonsgegevens**
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag

postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag

070-7504570
info@cmmbo.nl
www.cmmbo.nl

plaats Den Haag
datum 16 november 2023
kenmerk 2023015
betreft Reactie wetsvoorstel Verbetering aansluiting beroepsonderwijs-arbeidsmarkt

Geachte **Persoonsgegevens**,

Zoals eerder besproken denkt de commissie graag met het ministerie mee als het gaat om de ontwikkeling van nieuwe wet- en regelgeving. Naar aanleiding van de recente internetconsultatie over het wetsvoorstel Verbetering aansluiting beroepsonderwijs-arbeidsmarkt wil de CMMBO u hierbij haar reactie op dit onderwerp geven.

Kort samengevat is het wetsvoorstel met name gericht op het bieden van meer ruimte aan mbo-instellingen om nieuwe onderwijsmethoden te kunnen toepassen, de inrichting van opleidingen beter te kunnen afstemmen op (nieuwe) doelgroepen (m.n. in het kader van leven lang ontwikkelen) en om de inhoud van opleidingen in enige mate te kunnen aanpassen aan de vraag vanuit studenten en de regionale arbeidsmarkt.

Redenerend vanuit haar visie 'Persoonlijke ontwikkeling werkt duurzaam, door gepersonaliseerd leren, met de regio als atelier, en op een stevige kennisbasis' ondersteunt de CMMBO de hoofdlijnen van het wetsvoorstel. Het draagt namelijk bij aan m.n. de mogelijkheden voor meer gepersonaliseerd leren. Meer in het bijzonder heeft de CMMBO de volgende opmerkingen.

Begeleide onderwijstijd:

Wat betreft het verlagen van het aantal uren begeleide onderwijstijd (BOT), om zo ruimte te scheppen voor andere onderwijsactiviteiten om de aansluiting tussen beroepsonderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren, valt de Commissie het volgende op. Ten eerste wekt uit oogpunt van communicatie deze formulering bij een snelle lezing de indruk dat studenten voortaan minder begeleid gaan worden, terwijl studenten juist wel goed begeleid willen worden (zie bijvoorbeeld JOB Monitor 2022). Ten tweede valt op dat het wetsvoorstel weinig concreet is waar de 'andere onderwijsactiviteiten om de aansluiting tussen beroepsonderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren' uit bestaan, hoe studenten hierbij begeleid worden (meer op maat gesneden van het individu ten opzichte van de huidige situatie?), en

vooral welke verantwoordelijkheid de instelling en het onderwijspersoneel hebben t.o.v. de student bij deze andere onderwijsactiviteiten. Heeft OCW daarom misschien al overwogen om niet het aantal uren begeleide onderwijstijd terug te brengen, maar in plaats daarvan de wettelijke definitie van begeleide onderwijstijd en/of de interpretatie daarvan nog eens tegen het licht te houden en te actualiseren (artikel 7.2.7., zesde lid, WEB)? Deze luidt nu: “*De begeleide onderwijsuren... zijn klokuren waarin onderwijs wordt gegeven onder verantwoordelijkheid en met actieve betrokkenheid van onderwijspersoneel*”. Welke elementen van deze definitie staan nu daadwerkelijk in de weg aan eigentijdse, aansprekende leer- en werkvormen het beroepsonderwijs (hybride onderwijs, project gestuurd onderwijs, onderwijs in de context van bedrijven, etc.)? En welke elementen van de definitie zijn het behouden waard? De Commissie is van mening dat het in ieder geval waardevol zou zijn dat onderwijsuren altijd onder de verantwoordelijkheid van onderwijspersoneel verzorgd worden, het lijkt misschien zelfs een open deur.

Volgens de Commissie is de kern van de uitdaging om studenten tijdens hun opleiding altijd goed te begeleiden door middel van een pedagogisch-didactische aanpak die afgestemd is op de kenmerken van (groepen) studenten. Dat is geen sinecure, en in het mbo ook niet altijd vanzelfsprekend (geweest). Volgens de grondwet is de (pedagogisch-didactische) invulling van het onderwijs aan het onderwijs zelf. De overheid houdt enkel toezicht op de kwaliteit. Zo’n twee decennia geleden heeft de mbo-sector zelf een (pedagogisch-didactische) vernieuwing willen doorvoeren naar het zogenaamde competentiegerichte onderwijs. Toen dit tot grote onvrede onder studenten leidde (‘we krijgen geen onderwijs meer’) en de kwaliteit van het onderwijs onder druk kwam te staan, heeft de overheid de wettelijke, minimale begeleide onderwijstijd geïntroduceerd. Dit als een soort ondergrens voor kwaliteit, gebaseerd op het basale idee dat studenten onderwijs krijgen en dat van een docent. De wettelijke definitie van begeleide onderwijstijd is destijds in het toezicht door de Inspectie van het Onderwijs nader geoperationaliseerd tot de noodzakelijke aanwezigheid van een docent op loopafstand (de zogenaamde ‘dola’) om onderwijstijd als formele begeleide onderwijstijd aan te kunnen merken. Een dergelijke strikte interpretatie (en de bijbehorende (financiële) sanctie) is na jaren nog steeds van grote invloed op het gedrag en handelen van instellingen en docenten. De moraal van dit geschiedenisverhaal is dat een uur meer of minder formele onderwijstijd echter niet zo spannend is, de pedagogisch-didactische invulling van al het onderwijs door onderwijspersoneel is dat daarentegen wel. Zodat studenten meer op maat gesneden begeleid worden.

Daarom verdient de beweging naar een inhoudelijke eigentijdse, effectieve pedagogisch-didactische invulling van het beroepsonderwijs door instellingen en onderwijsteams ondersteuning. Niet zozeer door formeel onderscheid te maken tussen uren ‘begeleide onderwijstijd’ en ‘overige onderwijsactiviteiten’. Eerder door een werkbare definitie voor alle onderwijstijd te formuleren die uit oogpunt van studenten voldoende begeleiding op maat garandeert en aan instellingen ruimte laat die in te vullen. Waarbij instellingen en onderwijsteams door een samenhangende kennisinfrastructuur ondersteund worden.

Leven lang ontwikkelen:

De CMMBO heeft eerder geadviseerd om de publieke taak van het mbo uit te breiden, waardoor mbo-instellingen meer inhoudelijke en financiële ruimte krijgen om leven lang ontwikkelen (llo) mogelijk te maken voor doelen, doelgroepen en aanbod waar de private markt tekortschiet. Het wetsvoorstel biedt met de 'loopbaanbegeleidende leerweg' inhoudelijk welliswaar meer mogelijkheden voor llo, maar legt geen basis voor publieke bekostiging. Mede met het oog op de aandacht voor (financiering van) llo in actuele verkiezingsprogramma's, zou het momentum benut kunnen worden om met dit wetsvoorstel een basis te leggen voor publieke bekostiging (die later ingekaderd kan worden voor o.a. specifieke doelgroepen in lagere regelgeving).

Het invullen van geboden ruimte:

De Commissie heeft eerder aandacht gevraagd voor een meer bottom-up gerichte aanpak voor vernieuwing van het beroepsonderwijs en een programmatische ondersteuning daarbij. Het is goed te zien dat het onderhavige wetsvoorstel is voortgekomen uit signalen vanuit met name het onderwijsveld en ruimte wil bieden aan dit veld. Waarbij overigens ook rekening gehouden moet worden met de belangen van studenten en bedrijfsleven.

Tegelijk lijkt uit een deel van de reacties tijdens de internetconsultatie, ook vanuit het onderwijsveld, een roep naar voren te komen om de geboden ruimte weer direct opnieuw te definiëren zodat klip en klaar wordt waaraan voldaan moet worden. Toch beschouwt de Commissie deze 'roep om duidelijkheid' eerder als een verzoek om bruikbare ideeën en werkwijzen aan te reiken om de geboden ruimte effectief in te kunnen vullen. Dit mede op basis van haar ervaringen met de recente evaluatie van initiatieven van instellingen om economisch-administratieve opleidingen te vernieuwen. Daarom brengt de Commissie nogmaals het belang onder de aandacht van een programmatische ondersteuning van instellingen en onderwijsteams om de geboden ruimte te helpen invullen, vanuit een samenhangende kennisinfrastructuur voor het mbo. Dit alles uiteraard met inachtneming van de belangen en posities van belanghebbenden in het veld.

3

De Commissie is graag bereid deze reactie mondeling nader toe te lichten indien u daar behoefte aan heeft.

Met vriendelijke groet,

De Commissie macrodoelmatigheid mbo

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

